

Strokovni praktikum v sklopu projekta
»Mreženje za zgodnjo obravnavo otrok z Downovim
sindromom« datum: 11.4.2015

Potpomognuta komunikacija ili Podpora komunikacijskom

Doc.dr.sc. Jasmina Ivšac Pavliša

Sveučilište u Zagrebu
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet
Odsjek za logopediju

Za početak..

- Kolega će Vam neverbalno prenijeti 2 zadana pojma (x i y) :
 - Samo govorom tijela
 - Uz pomoć gesti
 - Uz pomoć drugih pomagala – papira i olovke, predmeta koje može dohvati i sl.
- U čemu je razlika između pojma x i y ?
- Jesu li svi neverbalni načini bili jednako uspješni?

Potpomognuta komunikacija

alternativna i augmentativna komunikacija (AAK)

=

potpomognuta komunikacija

komunikacija je potpomognuta bilo
alternativnim sredstvima ili pojačavanjem
postojećih

Kome je namijenjena?

Osobama sa složenim komunikacijskim potrebama koje se ne mogu služiti govornim jezikom i/ili imaju teškoće jezičnoga razumijevanja:

- ✓ poremećaji iz autističnoga spektra
- ✓ cerebralna paraliza
- ✓ intelektualne teškoće
- ✓ dječja govorna apraksija

age=5;1

Centre for Rehabilitation,
Faculty of Education and Rehabilitation Sciences

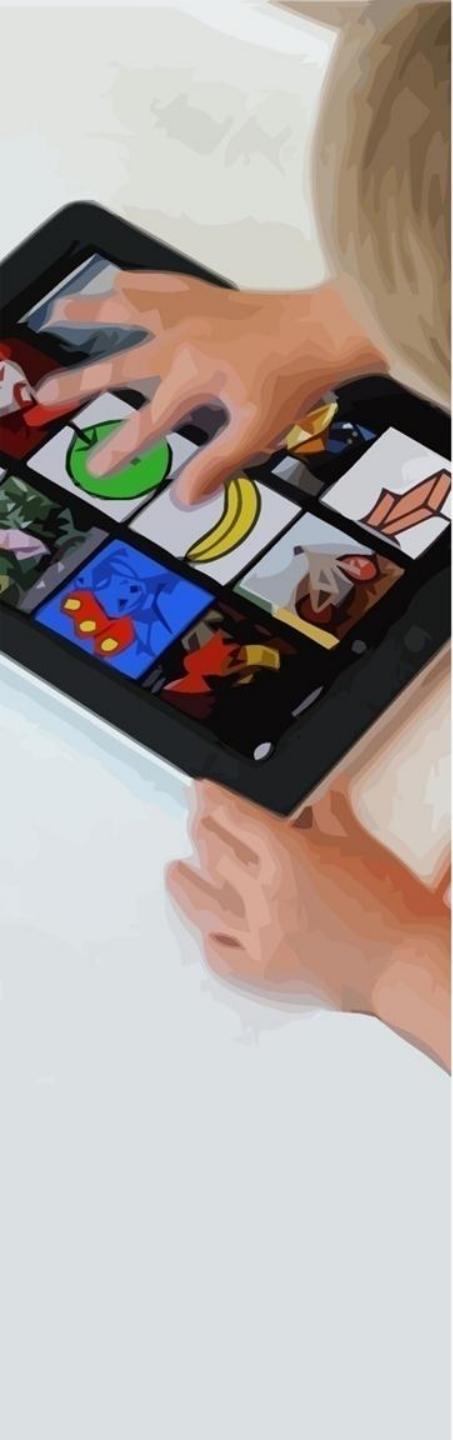
Što podrazumijeva potpomognuta komunikacija

“integrirana skupina sastavnica koja uključuje simbole, pomagala, strategije i tehnike koje korisnici rabe s ciljem jačanja komunikacije”

(American Speech-Language-Hearing Association, 1991)

“potpomognuta komunikacija je skup postupaka uz pomoć kojih receptivne i ekspresivne komunikacijske vještine pojedinca postaju najveće moguće za funkcionalnu i učinkovitu komunikaciju”

Simboli bez pomagala:

geste,
znakovni jezik,
facijalna
ekspresija,
predsimboličke
vokalizacije

Simboli uz pomagala:

stvarni predmeti,
grafički simboli,
uključuju vanjski
uređaj za
proizvodnju:
komunikacijske
ploče i uređaji koji
proizvode govor

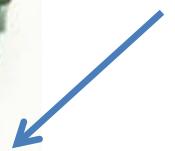

Tip pomoći

visokotehnološka sredstva

složene elektroničke ili računalne tehnologije

niskotehnološka sredstva
jednostavne adaptacije
bez baterija i elektronike:

komunikacijske ploče, konverzacijiske knjige

Potpomognuta komunikacija: jučer i danas

Hourcade i sur., 2004.

Potpomognuta komunikacije- aspekt intervencije: jučer i danas

1950-1970-e,
Intervencije
usmjerenе na
poticanje govora,

Prirodne geste i
znakovni jezik-
simboli bez
pomagala

rijetko u uporabi-
komunikacijske
ploče

1971-1980.
funkcija jezika
kao socijalnog
ponašanja
govor nije
optimalni cilj
intervencije

PK potiče razvoj
govora
Simboli bez
pomagala

pojava
visokotehnoloških
sredstava

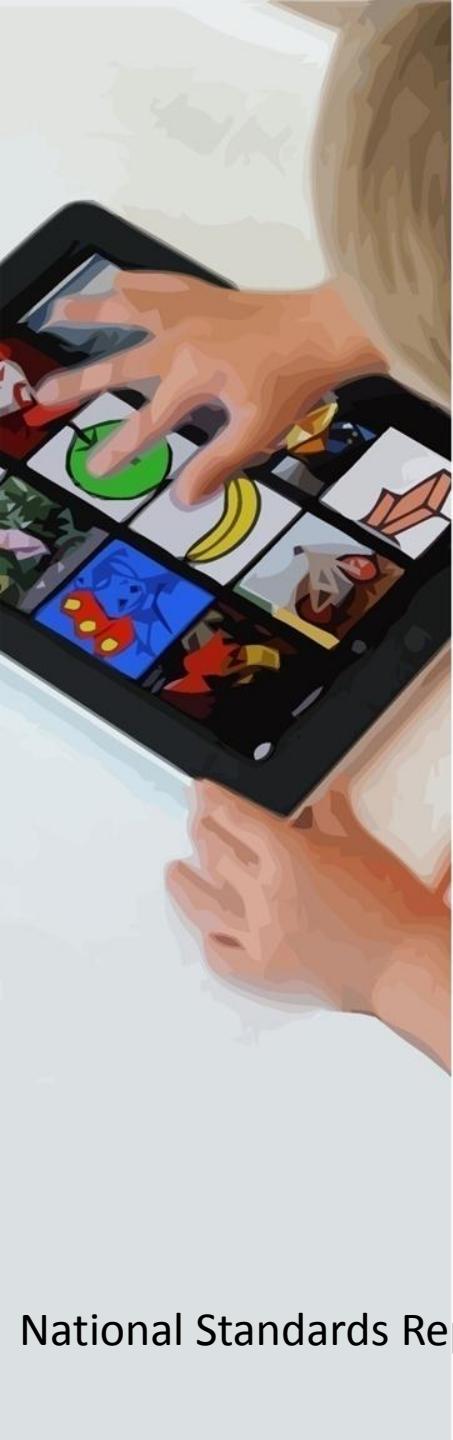
niskotehnološka
sredstva i nadalje
najučestalija u
uporabi

Od 1991. do
danас

NE POSTOJE
PREDUVJETI
ZA PK

Hourcade i sur., 2004.

Nacionalni centar za autizam- viđenje potpomognute komunikacije (analiza 775 istraživanja > 38 različitih intervencija)

Utemeljeni pristupi

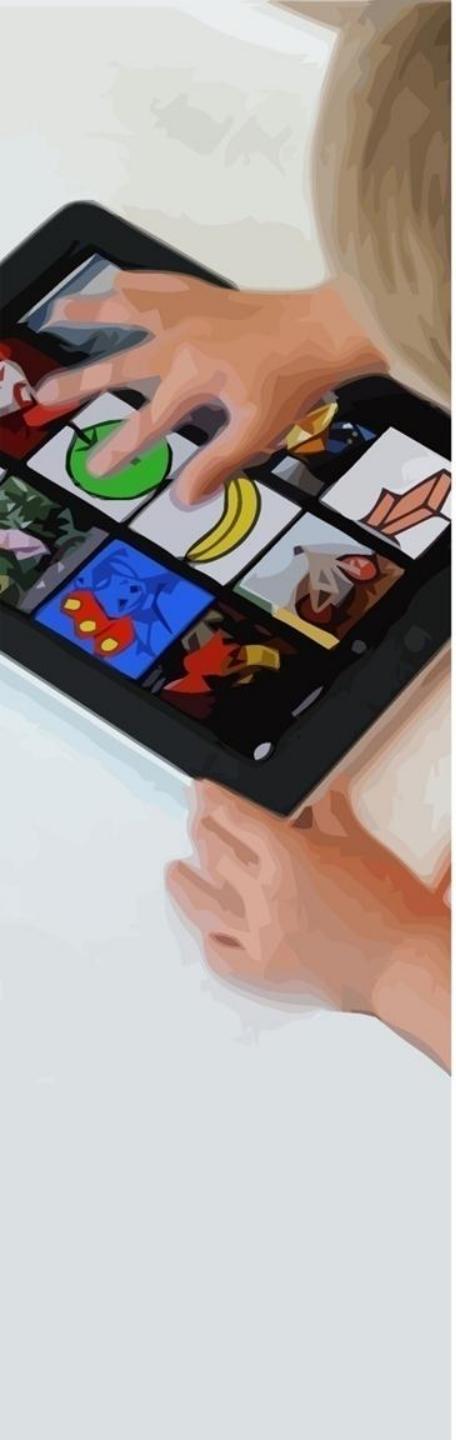
Intervencije u
prodoru

Neutemeljeni
pristupi

PECS- picture exchange system
(0-5 godina)

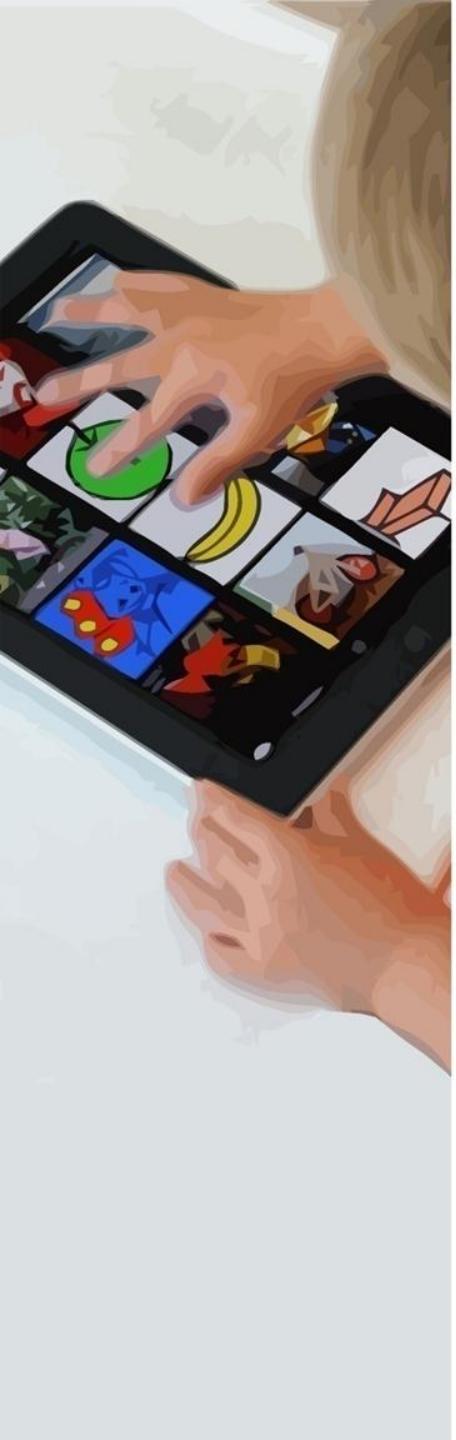
Niskotehnološka i visokotehnološka
pomagala: fotografije, slike, komunikacijske
knjige, elektronički uređaji
(dob=3-9 godina)

Zablude o uporabi PK

- ✓ PK je posljednji “spas” u okviru logopedske intervencije.
- ✓ PK zaustavlja ili onemogućava razvoj govora.
- ✓ Djeca moraju zadovoljiti određeni niz preduvjeta kako bi mogla koristiti PK.
- ✓ Uređaji za proizvodnju govora namijenjeni su djeci urednog kognitivnog razvoja.
- ✓ Djeca moraju biti određene dobi kako bi mogla postati korisnici PK.
- ✓ Postoji reprezentacijska hijerarhija simbola od predmeta do napisanih riječi.

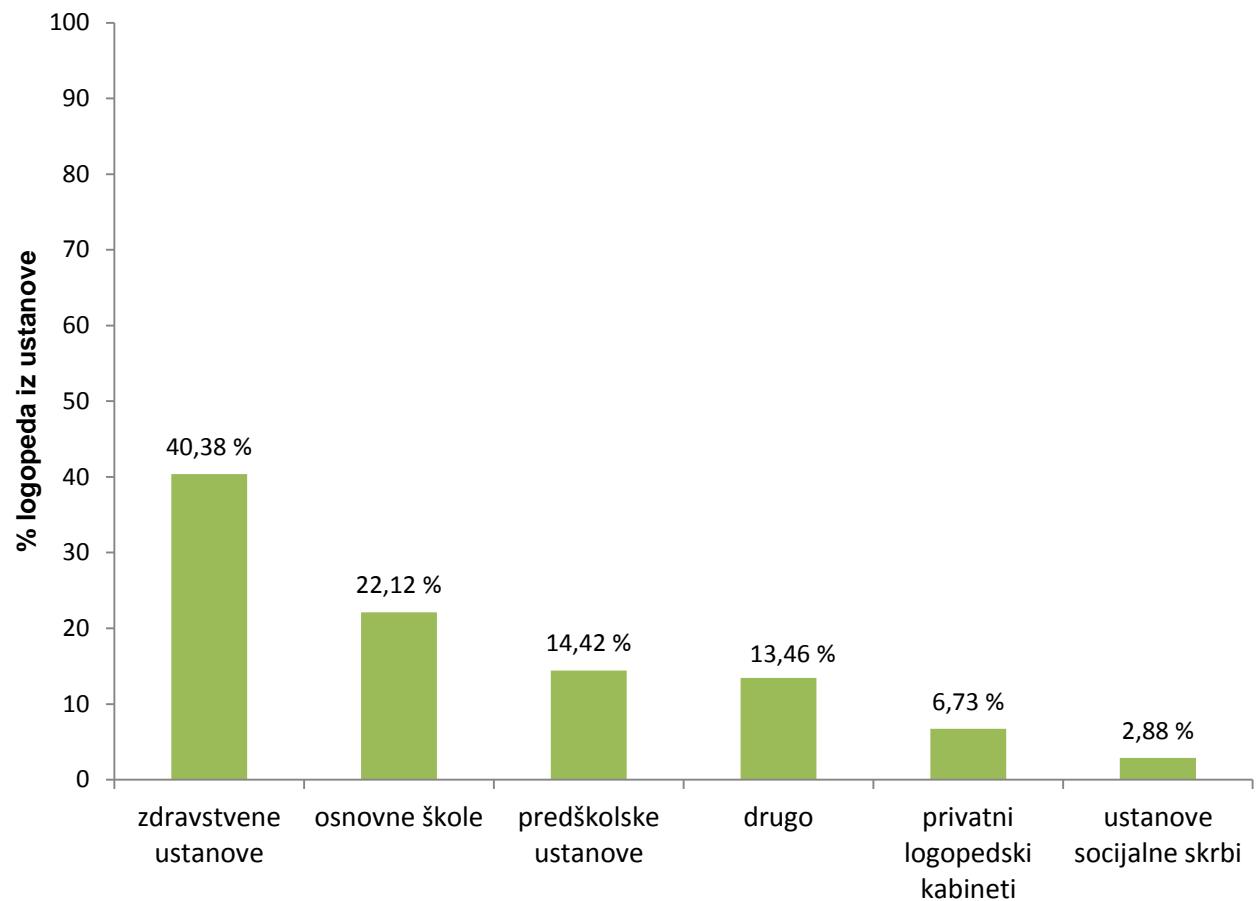
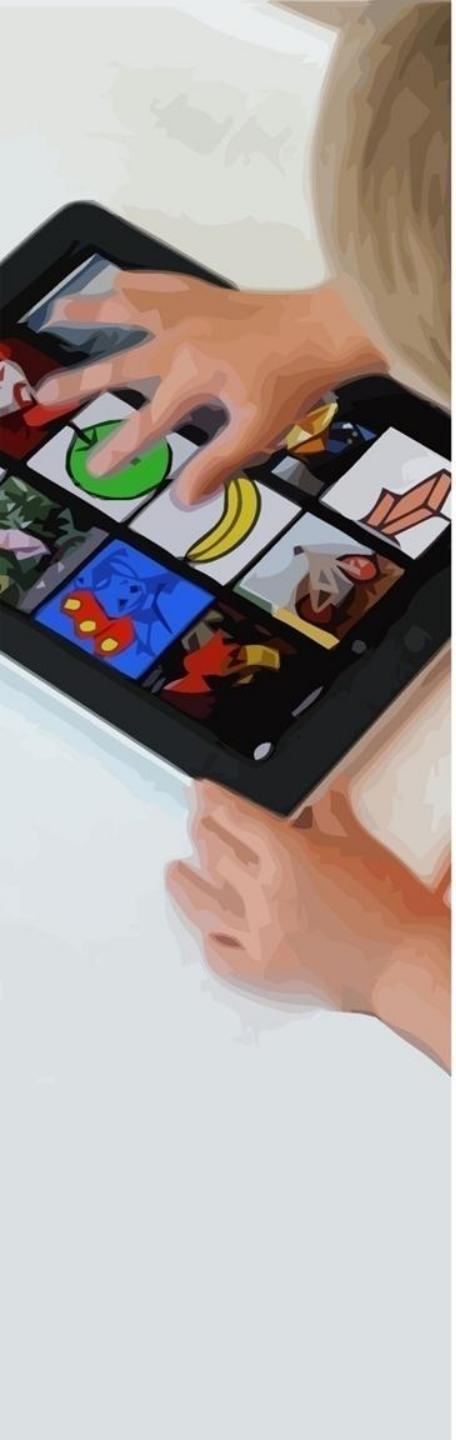
Romski & Sevcik, 2005.

Potpomognuta komunikacija u Hrvatskoj

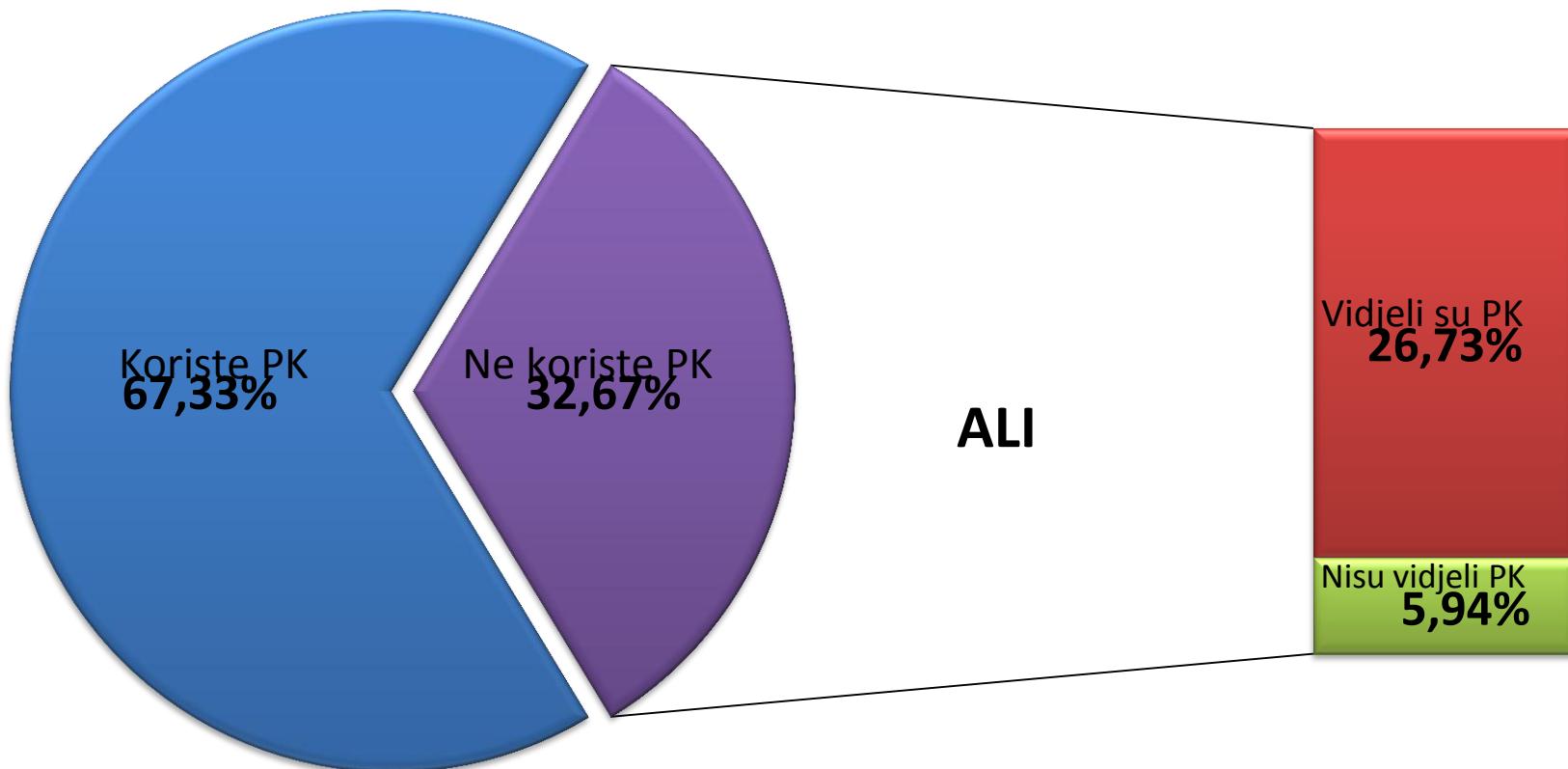
- ✓ opća javnost: niska razina svijesti o PK
- ✓ roditelji i osobe u kontaktu s mlađom djecom: zablude o PK
- ✓ stručnjaci: sustavna i primjerena uporaba potpomognute komunikacije
-iznimka, ne i pravilo

Potpomognuta komunikacija u Hrvatskoj-logopedi

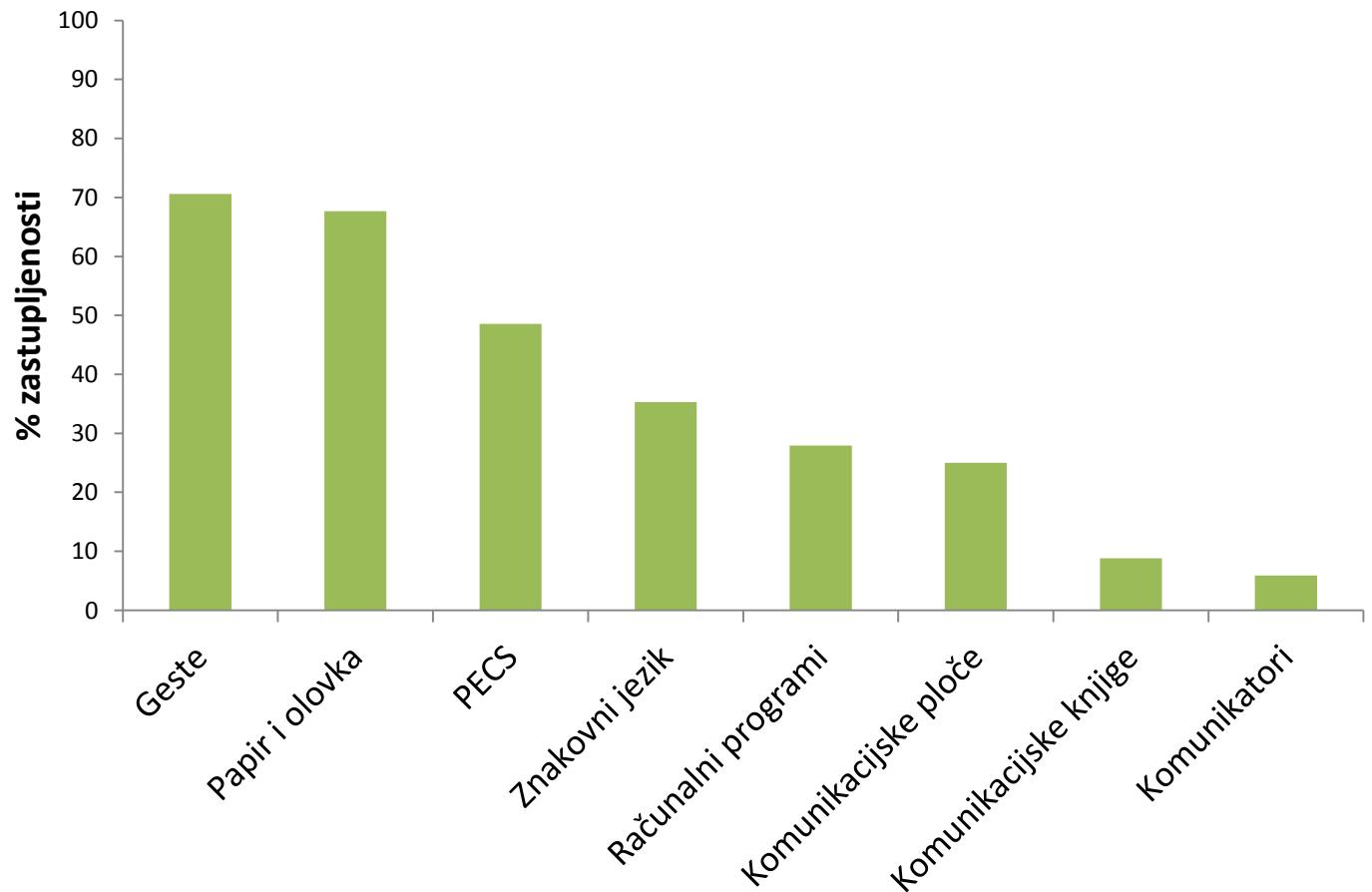
Jerečić, 2011.

Podjela logopeda obziru na uporabu PK i upoznatost s PK

Jerečić, 2011.

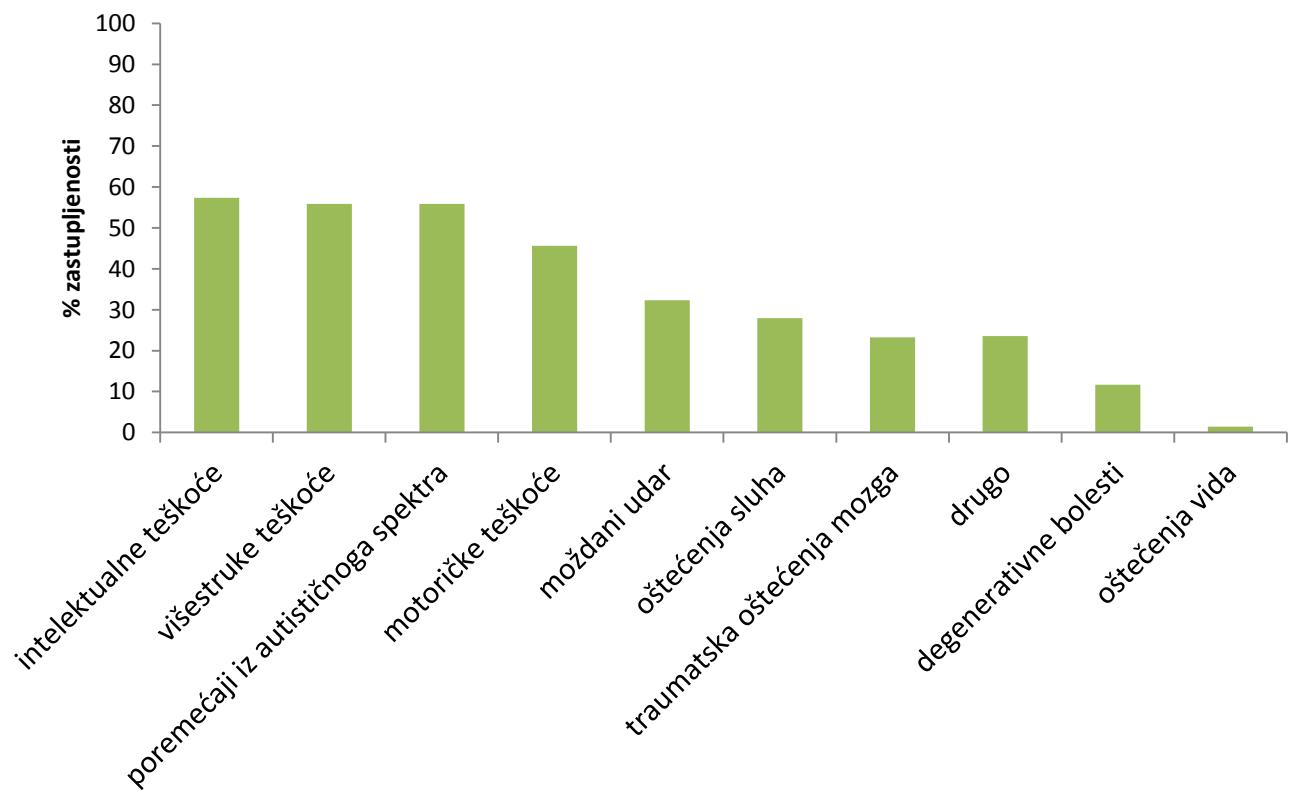
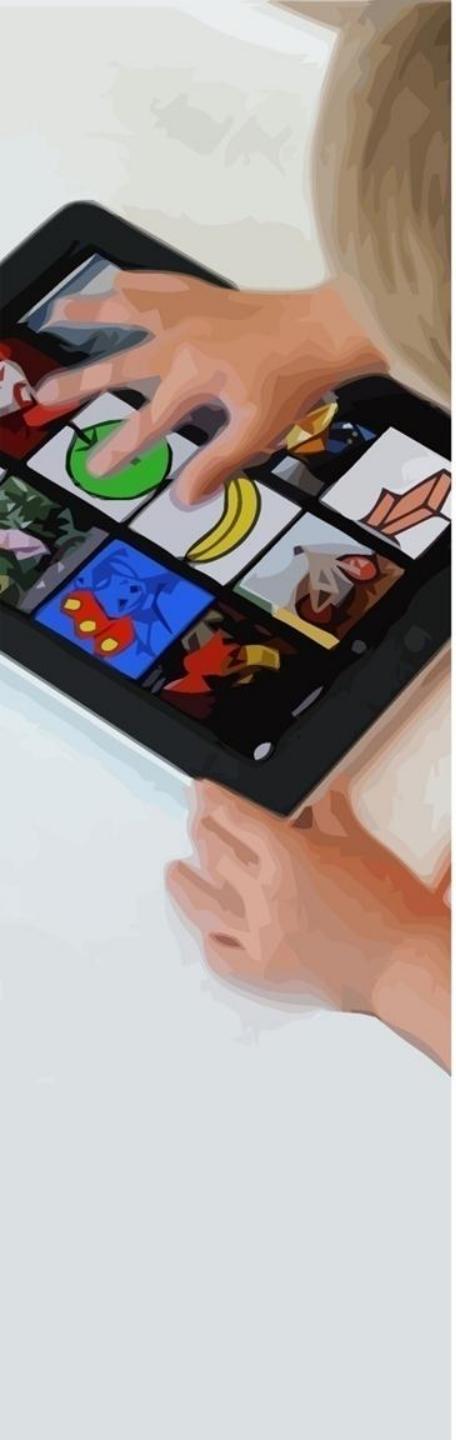
Potpomognuta komunikacija u Hrvatskoj-logopedi

Jerečić, 2011.

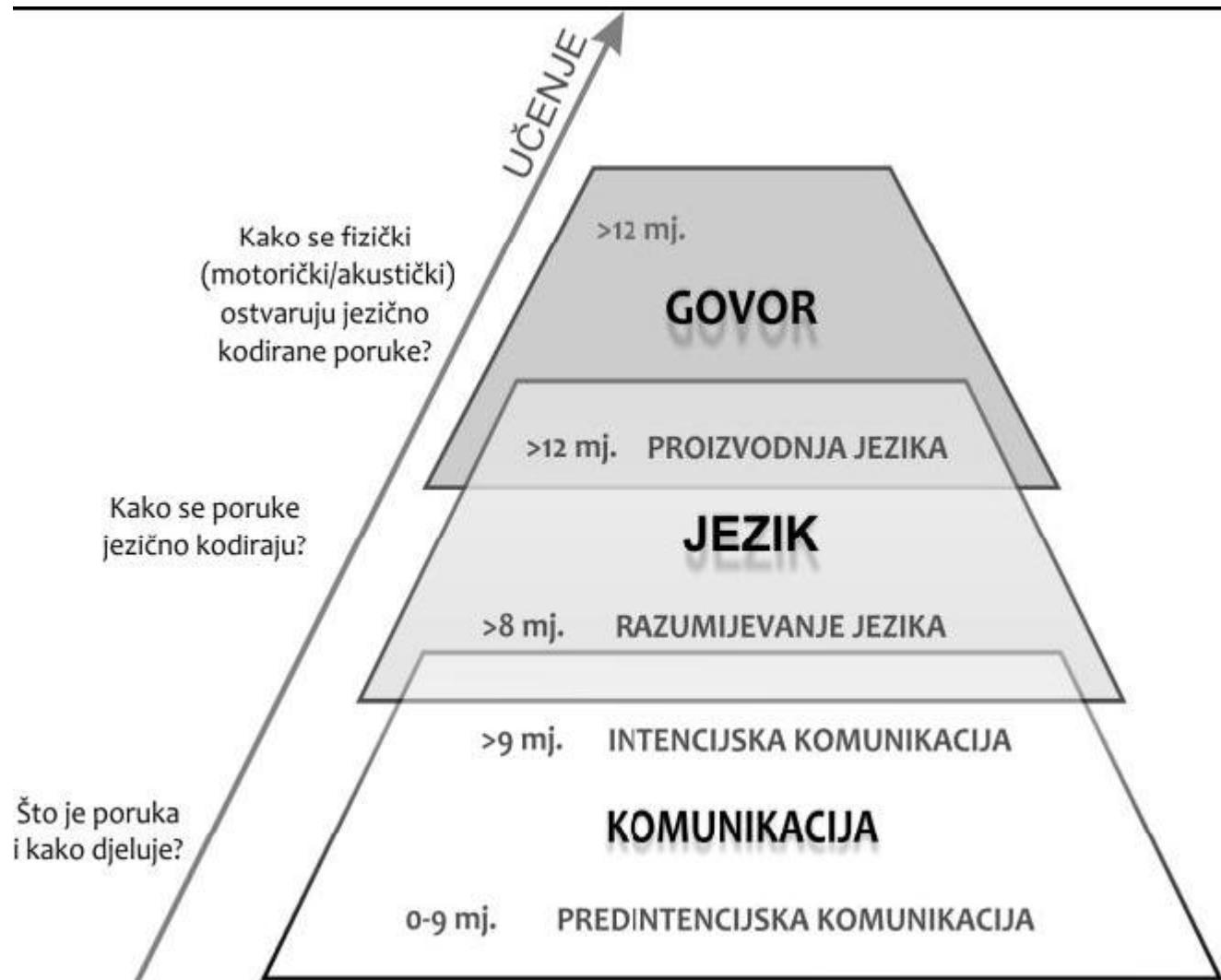

Potpomognuta komunikacija u Hrvatskoj-korisnici PK

Jerečić, 2011.

Komunikacija, jezik i govor-razvojna piramida

Potpomognuta komunikacija kao prva intervencijska metoda

- ✓ intervencija usmjerena na obitelj u cjelini– prema individualnim potrebama djeteta
- ✓ longitudinalna istraživanja– značajni pomaci u komunikacijskim vještinama i jezičnim sposobnostima
- ✓ potencijal koji nije u potpunosti ostvaren za najmlađu djecu

Branson et all., 2009., Light et all., 2007.

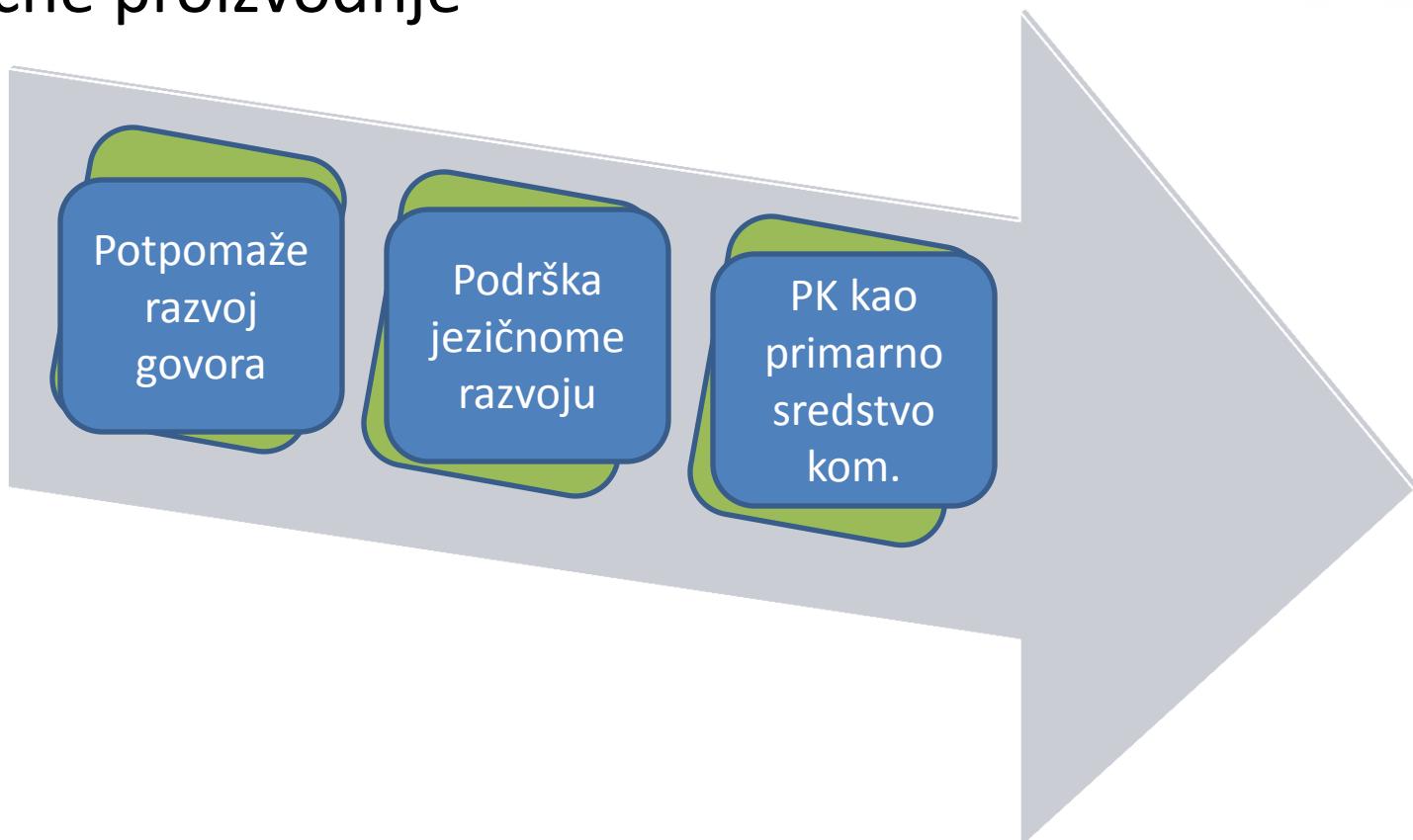
Činjenice o važnosti potpomognute komunikacije

- ✓ uporaba PK značajno povećava jezičnu proizvodnju ali i jezično razumijevanje (Light i sur., 1998, Drager i sur., 2010)
- ✓ uvodi se kod djece koja se nalaze u predjezičnoj komunikaciji i/ili djece koja sporo napreduju u jezičnoj proizvodnji usprkos uključenosti u intervenciju (Kasari & Lawton, 2010)
- ✓ ekspanzija u uporabi PK kod djece s poremećajima iz autističnoga spektra (Achmadi i sur., 2012, van der Meer & Rispoli, 2010).

Korisnici potpomognute komunikacije

kategorizacija temeljem razine jezičnog razumijevanja i jezične proizvodnje

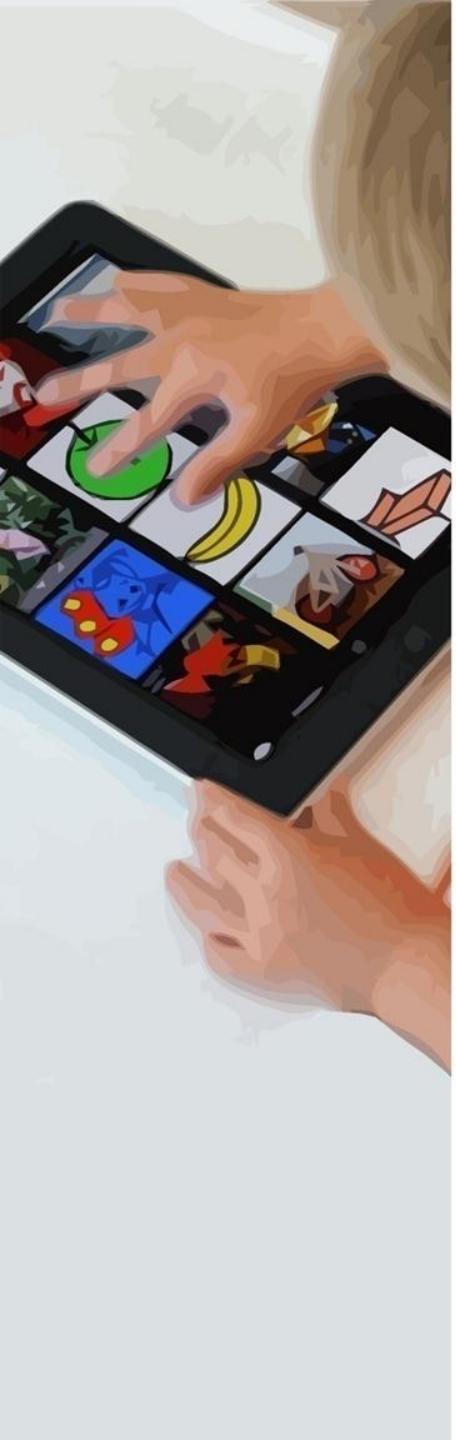
Pozadina

- ✓ razvojni projekt "ICT sustavi za osobe sa složenim komunikacijskim potrebama"
- ✓ Fond za razvoj Sveučilišta

Fakultet elektrotehnike i računarstva
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet
Grafički fakultet
Filozofski fakultet

Razvoj aplikacije komunikator

- ✓ iPad -rašireno sredstvo potpomognute komunikacije, ali i učenja (Squidoo, 2012)
- ✓ razvijen za iPad and iPad2
- ✓ mogući prikaz 1-20 simbola na sučelju
- ✓ tri nekomercijalne galerije simbola:
Arasaac, Mulberry and Sclera

Blagajić i sur., 2012.

Kritički osvrt na uporabu aplikacije

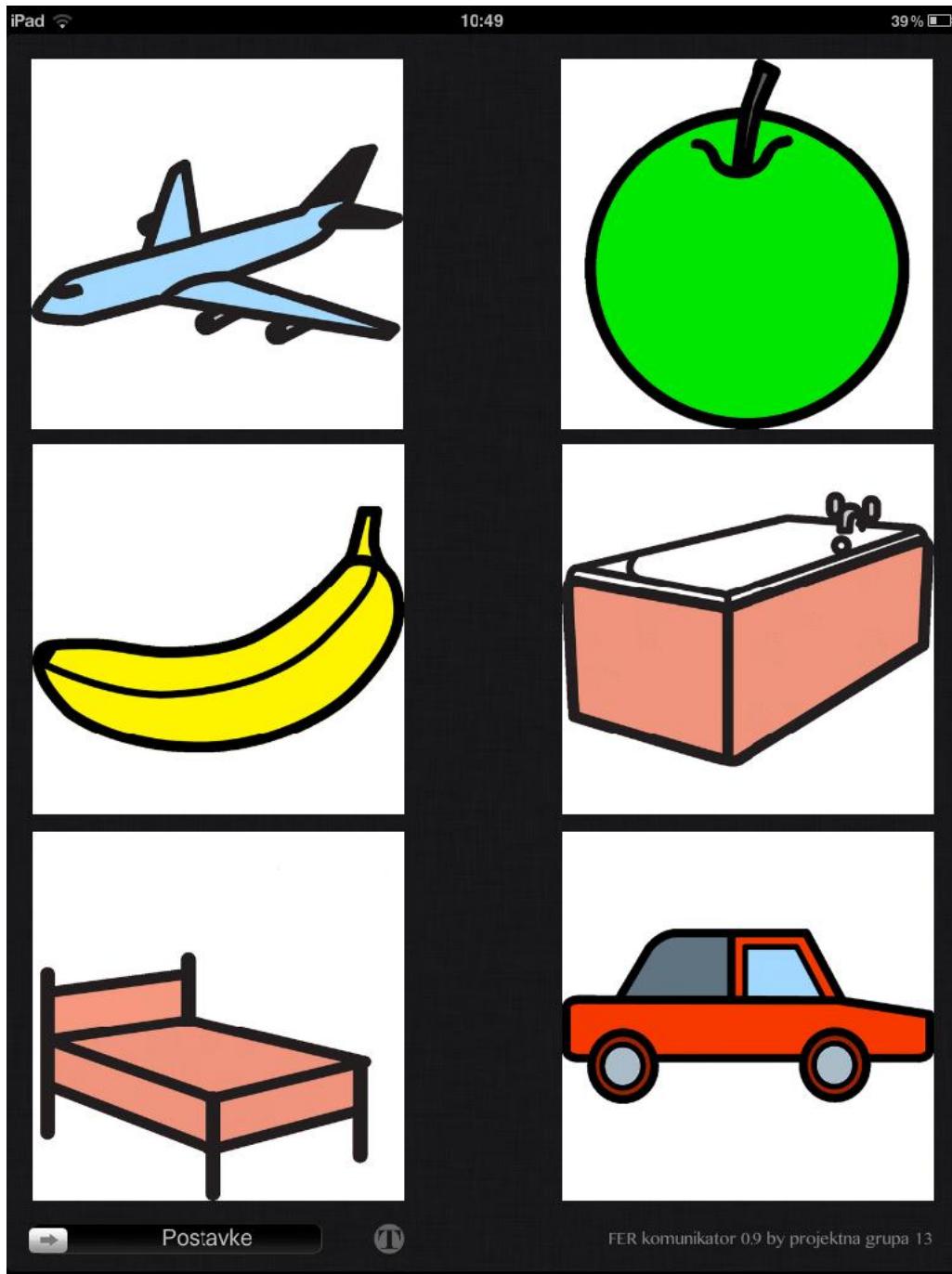
-različite reakcije na uređaj:

većina korisnika: iPad je veliki predmet interesa i motivator

- prvi susret: oduševljenje i isprobavanje uređaja
- roditelji: pozitivne reakcije
- 20% korisnika s teškoćama socijalne komunikacije ne pokazuje interes za uređaj

KD: 2;11

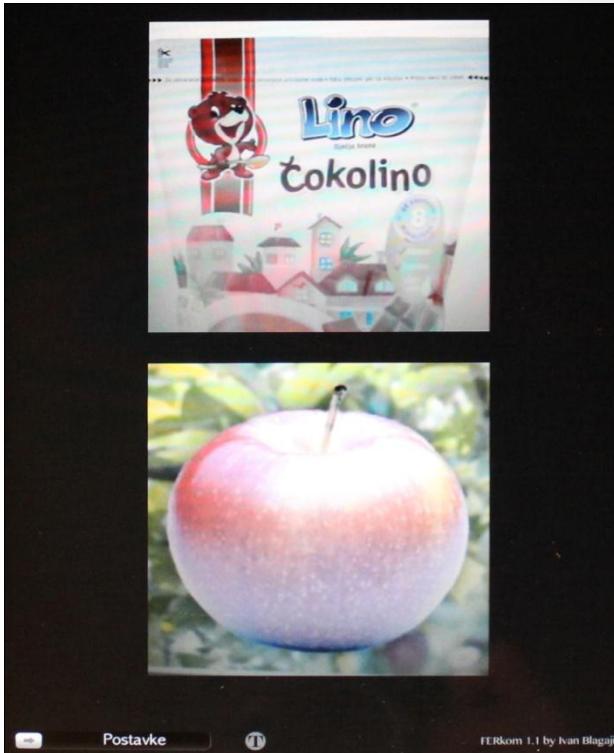
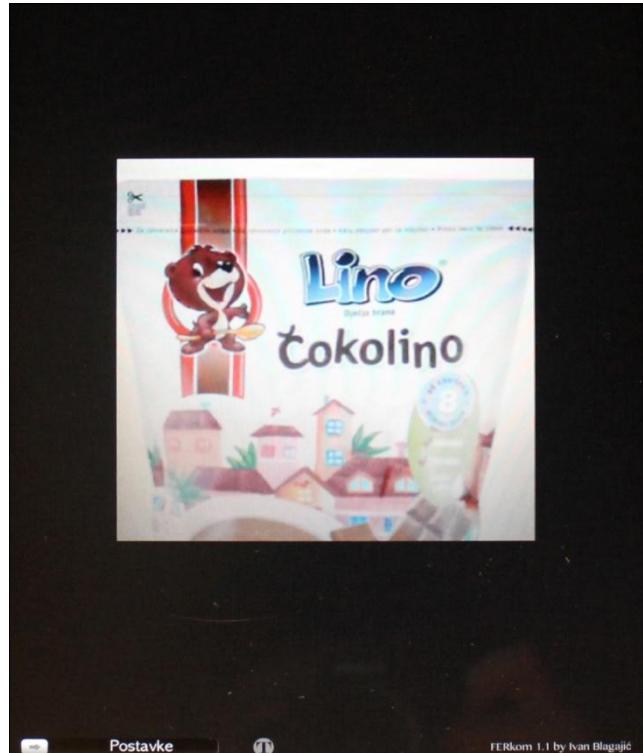

Pilot verzija aplikacije
komunikator

Pilot verzija aplikacije
komunikator

Unaprijeđena verzija aplikacije komunikator

Obećavajuće činjenice umjesto zaključka

Promjene u formalnom obrazovanju: poboljšanja na diplomskom studiju logopedije i poslijediplomskom specijalističkom studiju

Početak multidisciplinarne suradnje:

- ✓ stvaranje jedinstvene platforme koja bi pružala mogućnost korištenja usluga za komunikaciju simbolima na različitim vrstama pokretnih uređaja te razvoj tih usluga

Pozitivni pomaci – zajednički doprinos implementaciji potpomognute komunikacije u Hrvatskoj

Sastavnice PK sustava

- Simboli – sve što predstavlja/reprezentira objekte, akcije, koncepte
- Tip pomoći - pomoćna sredstva (visoko ili nisko tehnološka) koja pojačavaju komunikaciju ili omogućuju neki drugi način komunikacije
- Strategije – metoda koja se rabi da se osnaži komunikacijski učinak
- Tehnike – metode za odabir poruke

Kritički osvrt na uporabu aplikacije-svrhe

- Korisnici s jezično-govornim teškoćama-poticanje jezičnoga razumijevanja i jezične proizvodnje
- Korisnici s teškoćama socijalne komunikacije-poticanje funkcije traženja predmeta i aktivnosti

Kritički osvrt na uporabu aplikacije

-različite reakcije na uređaj:

većina korisnika: iPad je veliki predmet interesa i motivator

- prvi susret: oduševljenje i isprobavanje uređaja
- roditelji: pozitivne reakcije
- 20% korisnika s teškoćama socijalne komunikacije ne pokazuje interes za uređaj